

8. Статут Міжнародної Організації Праці від 28.06.1919 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=993_154

9. Про організації роботодавців: Закон України від 24.05.2001 // Відомості Верховної Ради України від 10.08.2001. - 2001. - № 32. – Ст.. 171.

10. Кодекс законів про працю України : станом на 05.01.2012 [Текст] // Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. - 1971 р.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Максименко Наталія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства Черкаського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи».

УДК 323.28

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ЗА ПОГРОЗУ ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Ігор МИТРОФАНОВ (Кременчуг)

Стаття присвячена аналізу правової підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності за погрозу вчинення терористичного акту. За своєю правовою природою така підстава є аналогічною юридичному факту звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Констатується, що формулювання розглядуваної підстави звільнення в Кримінальному кодексі України ускладнює її реалізацію. Пропонується змінити редакцію частини 6 статті 258 КК України.

Ключові слова: злочини проти громадської безпеки, терористичний акт, форми вчинення терористичного акту, погроза вчинення терористичного акту, звільнення від кримінальної відповідальності.

Стаття посвячена аналізу правового основания освобождения лица от уголовной ответственности за угрозу совершения террористического акта. По своей правовой природе такое основание является аналогичным юридическому факту освобождения лица от уголовной ответственности в связи с деятельным раскаянием. Констатируется, что формулирование рассматриваемого основания освобождения в Уголовном кодексе Украины усложняет его реализацию. Предлагается изменить редакцию части 6 статьи 258 УК Украины.

Ключевые слова: преступления против общественной безопасности, террористический акт, формы совершения террористического акта, угроза совершения террористического акта, освобождение от уголовной ответственности.

This article analyzes the legal grounds for exemption from criminal responsibility for the threat of terrorism. By its legal nature, this ground is analogical to the legal fact of exemption from criminal liability in connection with effective confession. It is noted that the wording of the considered grounds for exemption in the Criminal Code of Ukraine complicates its implementation. It is proposed to change the wording of paragraph 6 of Article 258 of the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: crimes against public security, terrorist attack, forms of the commission of a terroristic act, a threat to commit a terroristic act, exemption from criminal responsibility.

Постановка проблеми. Беззаперечним сьогодні визнається те, що тероризм і терористична діяльність характеризуються підвищеним рівнем суспільної небезпеки. Вони загрожують одночасним заподіянням шкоди багатьом об'єктам, взятим під охорону Кримінальним кодексом України (далі – КК). Сьогодні Україна стикнулася з проблемами тероризму, що набуває для держави загрозового характеру. При цьому прояв тероризму вже не обмежується конкретною місцевістю (Сходом України), а спостерігається в усіх куточках країни. Це пов'язано з тим, що відбувається залякування певної частини населення за допомогою вчинення гучних замовних убивств (у тому числі замаскованих під самогубство), тероризуванням органів влади та їх представників демонстрацією сили людьми в балаклавах та у камуфляжному одязі, у яких в непоодиноких випадках наявна та чи інша зброя. Таке розгортання подій в країні породжує у населення відчуття постійної небезпеки та звуження можливості вільно висловлювати свої думки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висловлене вимагає від учених вироблення абсолютно нових підходів до вивчення феномену українського тероризму з урахуванням досвіту інших країн з метою створення науково обґрунтованої концепції протидії його проявам, у тому числі переосмислення достатності кримінально-правового забезпечення охорони громадської безпеки як складової національної безпеки. Запропонована тема не є новою для вітчизняної науки, оскільки кримінально-правові засоби протидії тероризму були предметом дослідження таких вчених, як В. Ф. Антипенко,

О. Ф. Бантишев, В. П. Ємельянов, В. П. Журавльов, Р. А. Калюжний, В. Н. Кубальский, В. А. Ліпкан, С. М. Мохончук, Л. В. Новікова, М. В. Семикін, В. П. Тихий, О. В. Шамара й інші науковці. Рівзом з тим сьогодні терористичні акти набули загрозливого характеру не тільки для України, а й для багатьох інших країн Європи, у тому числі й «двигунів» Європейського Союзу. Все це актуалізує проблеми протидії ним кримінально-правовими засобами, оскільки терористичні злочини безпосередньо пов'язані із заподіянням найтяжчої шкоди суспільним відносинам: масовою загибеллю людей, заподіянням шкоди їх здоров'ю, знищенням будинків, підприємств, інфраструктури, завданням істотної шкоди довкіллю тощо. Така шкода є наслідком дій, зафіксованих в диспозиції ч. 1 ст. 258 КК України, а також за наявності кваліфікуючих (особливо кваліфікуючих) ознак, передбачених ч.ч. 2 і 3 цієї статті. При цьому терористичний акт завжди або перш за все створює загрозу заподіяння чи заподіює шкоду громадській безпеці.

На фоні висловленого Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 07.10.2014 № 1689-VII до ст. 258 КК України законодавець вводить частину 6, в якій закріплює спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності за погрозу вчинення терористичного акту. На перший погляд така новела викликає подив, оскільки проголошується про невідворотність покарання за окремі злочини проти громадської безпеки. Разом з тим, не сперечаючись із законодавцем і не шукаючи логіку там, де її немає, науковцям і практичним працівникам слід чітко розуміти формулювання юридичного факту для звільнення від кримінальної відповідальності за погрозу вчинення терористичного акту для правильного застосування ч. 6 ст. 258 КК України.

Мета статті є створення нової моделі юридичного факту для застосування звільнення від кримінальної відповідальності за погрозу вчинення терористичного акту.

Виклад основного матеріалу. На думку законодавця, норма, зафіксована в ч. 6 ст. 258 КК України, спрямована на можливість вибору найкращого варіанта притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення терористичного акту. Відповідно до вказаної норми «особа звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене ч. 1 ст. 258 КК України в частині погрози вчинення терористичного акту, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно повідомила правоохоронний орган про цей злочин, сприяла його припиненню або розкриттю, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо в її діях немає складу іншого злочину».

Отже, для реалізації ч. 6 ст. 258 КК України особа має повідомити правоохоронний орган про погрозу вчинення терористичного акту добровільно та запобігти терористичному акту, що може виразитися в недопущенні небезпеки для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків за умови, що її діях немає складу іншого злочину. У разі, якщо вдалося відвернути вказані наслідки, то злочин у першій формі – «застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста)» – вважається незакінченим.

Але положення ч. 6 ст. 258 КК України і не стосуються першої форми вчинення терористичного акту. Друга форма передбачає погрозу його вчинення. Саме за таку погрозу законодавець пропонує за наявності для того юридичного факту звільняти особу від кримінальної відповідальності. Виникає питання: так до якої форми вчинення

терористичного акту буде реалізована розглядувана норма? Чи з'являється після висловлення погрози можливість настання вказаних у ч. 6 ст. 258 КК України наслідків, якщо ще не розпочалися дії, що складають першу форму терористичного акту?

Звертаючись до тлумачного словника, погрозу розуміємо як «обіцянку заподіяти яке-небудь зло, неприємність; залякування; можливість або неминучість виникнення, настання чогось небезпечного» [1, с. 1005]. Такі обіцянки та залякування в контексті кримінального права мають сприйматися як реальні, тобто, характеризуватися певними об'єктивними та суб'єктивними моментами. При цьому об'єктивність реальності вимірюється обставинами, що стосуються як особи винного, так і місця, обстановки, часу та способу оприлюднення погрози (вербально, публікація в засобах масової інформації, поширення за допомогою інформаційно-телекомунікаційних мереж). Погроза може бути доведена до органів державної влади (у тому числі й правоохоронних) чи органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян тощо. Головним тут визнається те, щоб відповідні суб'єкти – адресати такої погрози – сприймали її як реальну (суб'єктивність реальності погрози).

У разі, якщо погрозу адресат не сприймає як реальну та оцінює ситуацію як таку, що не має об'єктивного підґрунтя для її подальшої реалізації, то діяння не може бути кваліфіковано за ч. 1 ст. 258 КК, а дії винного залежно від обставин кримінального провадження можуть утворювати, наприклад, склад злочину, передбаченого ст. 129 або ст. 345, або ст. 346, або ст. 377 КК України.

Погроза вчинення терористичного акту вважається закінченим злочином з моменту доведення її до адресата у разі, якщо він сприймає її як реальну. У тих випадках, коли погроза вчинення терористичного акту з незалежних від винного обставин не призвела до доведення її змісту до адресата, вона має кваліфікуватися за ч. 1 ст. 14 або ч.ч. 1 чи 3 ст. 15 і ч. 1 ст. 258 КК України.

Таким чином, погроза не пов'язується з учиненням вибуху, підпалу чи інших дій, що складають терористичний акт, а отже, не зовсім зрозумілим, на перший погляд, є формулювання ч. 1 ст. 258 КК «сприяла припиненню або розкриттю злочину, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини ...». Дії, спрямовані на створення небезпеки для життя чи здоров'я людей, заподіяння значної майнової шкоди або настання інших тяжких наслідків, законодавець прирівнює до погрози їхнього вчинення, фактично ототожнюючи їх за небезпекою для громадської безпеки через те, що погроза сковує різнопланові сфери життєдіяльності соціуму, зачіпає найважливіші інтереси у сфері забезпечення нормального правопорядку в країні. Це пов'язано з тим, що зазвичай за погрозою вчиняються конкретні дії – вибухи, підпали, зараження джерел питного водопостачання, радіоактивне, хімічне, бактеріологічне й інше зараження місцевості тощо. Крім того, винна особа, доводячи погрозу, передбачає її «найближчий» результат (страх, хвилювання населення, відмова від свободи волевиявлення) та бажає цього для настання «віддаленого» результату (вчинення на користь винного дій) [2, с. 24].

Складовими юридичного факту для звільнення особи за погрозу вчинення терористичного акту є: 1) добровільне повідомлення правоохоронного органу про цей злочин до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину; 2) сприяння в припиненні або розкритті злочину, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків; 3) відсутність в її діях складу іншого злочину. Для звільнення від кримінальної відповідальності особи необхідно запобігти вказаним наслідкам завдяки її сприянню в припиненні або розкритті злочину. Постає питання про можливість звільнення від кримінальної відповідальності в тому разі, якщо, незважаючи на заходи для запобігання шкоди, вона все ж таки була заподіяна. Якщо заподіяння шкоди відвернути неможливо, заохочення у вигляді звільнення від кримінальної відповідальності застосовано бути не може, що не виключає, утім, заохочення у вигляді пом'якшення покарання, оскільки підставою для такого заохочення може бути і невдала діяльність із запобігання шкідливих наслідків посягання [3, с. 376].

Ці складові юридичного факту аналізованого звільнення від кримінальної відповідальності ототожнюють його за правовою природою із загальним юридичним фактом для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України), складовими якого є: 1) *щире каяття* – це відверте, неприховане визнання особою своєї вини, відчуття відповідальності за вчинене та бажання виправити ситуацію, що склалася. Але слід зазначити, що на практиці при встановленні щирого каяття особи, яка вчинила злочин, виникають суттєві труднощі; 2) *активне сприяння розкриттю злочину* – це добровільні дії особи, спрямовані на надання допомоги правоохоронним органам у встановленні всіх обставин кримінального провадження, а також причетних до нього осіб; 3) *повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди* – добровільне задоволення в повному об'ємі обґрунтованих претензій потерпілого, які обумовлені вчиненням злочину [3, с. 362–363].

У ч. 6 ст. 258 КК України відшкодування шкоди не вимагається, оскільки з урахуванням необхідного в подібному випадку настання будь-яких наслідків виключає можливість звільнення від кримінальної відповідальності [3, с. 376]. Тим більше, що погроза є формальним за складом злочином і прив'язку її до конкретних наслідків – створення небезпеки для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків – слід визнати не зовсім логічною.

Для того, щоб відвернути небезпеку, її спочатку слід створити. Створювати – це «давати життя, існування чому-небудь; формувати що-небудь» [1, с. 1368], тобто робити щось реальним; небезпека – це «можливість якогось лиха, нещастя, якоїсь катастрофи, шкоди; стан, коли кому-, чому-небудь щось загрожує» [1, с. 747]. Отже, створити небезпеку означає зробити заподіяння якоїсь шкоди реальним.

Так, в абз. 2 п. 21 Постанови «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12.06.2009 № 7 Пленум Верховного Суду України зазначив, що загроза загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків (ч. 1 ст. 272, ч. 1 ст. 273, ч. 1 ст. 274, ч. 1 ст. 275 КК) – це такі зміни у стані виробничих об'єктів, підприємств, унаслідок яких виникає реальна небезпека життя людей або реальна небезпека заподіяння (настання) шкоди вказаним у цих статтях благам. Тяжкість ймовірних наслідків визначається залежно від цінності благ, які поставлено під загрозу, кількості осіб, які можуть постраждати від небезпечних дій, розміру можливої матеріальної шкоди тощо [4, с. 18].

На думку Т. В. Церетелі, небезпека припускає наявність у конкретній обстановці умов, які при закономірному розвитку могли призвести до заподіяння певної шкоди, однак настанню шкідливих наслідків перешкодили випадкові для цієї закономірності обставини [5, с. 59]. О. О. Пащенко зазначає, що загроза загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків має свідчити про виникнення в конкретному виробничому процесі такого небезпечного стану, за якого зазначені в нормі КК злочинні наслідки можуть настати як закономірні та необхідні. Ненастання реальних суспільно небезпечних наслідків у цьому разі (загрози) відбувається за так званої «щасливої випадковості» або внаслідок поновлення стану безпеки виробництва (шляхом усунення допущеного порушення самим винним або іншими особами) [6, с. 10].

Імовірність настання реальних суспільно небезпечних наслідків визначається двома моментами: 1) об'єктивним, що відображає фактичні зміни, що відбулися в об'єкті посягання внаслідок вчинення дій (бездіяльності); 2) суб'єктивним, за якого враховується як загальносоціальний досвід, що дозволяє визначити, чи виправданим є прогноз настання шкоди, здійснений з урахуванням усіх обставин кримінального провадження.

Вказівка у ст. 258 КК України на небезпеку заподіяння значної майнової шкоди пов'язана з тим, тим, що Україна у 2001 році приєдналася до Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом. Відповідно до ч. 1 ст. 2 цієї Конвенції «будь-яка особа чинить злочин за змістом цієї Конвенції, якщо вона незаконно й умисно доставляє, розміщує, приводить в дію або підриває вибуховий або інший смертоносний пристрій в межах місць громадського користування, державного або урядового об'єкта, об'єкта

системи громадського транспорту або об'єкта інфраструктури або таким чином, що це спрямовано проти них: а) з наміром заподіяти смерть або серйозне каліцтво; або б) з наміром вчинити значне руйнування такого місця, об'єкта або системи, коли таке руйнування спричиняє або може спричинити великі економічні збитки» [7].

Указані в Конвенції великі економічні збитки слід розуміти як значну майновому шкоду. Заподіяння значної майнової шкоди, як наслідок терористичного акту, є поняттям оціночним, тому встановлюючи, чи можна спричинену майнову шкоду визнати значною, слід встановити матеріальну вартість та цінність пошкоджених майнових об'єктів. Унаслідок терористичного акту може пошкоджуватися чи знищуватися чуже майно, тому значна шкода оцінюється з урахуванням примітки 2 до ст. 185 КК, у якій зафіксовано, що у статтях 185, 186, 189 та 190 КК України значна шкода визнається із врахуванням матеріального становища потерпілого та якщо йому спричинені збитки на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У статті ст. 258 КК України «значна майнова шкода» є невід'ємною частиною терористичного акту разом з поняттям «інші тяжкі наслідки», що позбавляє можливості до інших тяжких наслідків відносити заподіяння майнової шкоди. В абз. 4 п. 21 Постанови «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12.06.2009 № 7 Пленум Верховного України вказує, що «інші тяжкі наслідки» – це випадки заподіяння тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній людині, середньої тяжкості тілесних ушкоджень двом і більше особам, шкоди у великих розмірах підприємству, установі, організації чи громадянам, а так само тривалий простій підприємств, цехів або їх виробничих дільниць [4, с. 18]. Тобто, інші тяжкі наслідки у розумінні положень ч. 6 ст. 258 КК України напевно будуть стосуватися не заподіяння шкоди життю та здоров'ю (оскільки небезпека життю та здоров'ю вказується окремо), а також майнової шкоди. До них слід віднести випадки дезорганізації роботи органів державної влади й органів місцевого самоврядування, тривалий простій підприємств, установ і організацій, заподіяння шкоди довіллю тощо.

Уразі, якщо особа планує вчинення вибуху, підпалу тощо, вона може висловити погрозу. Якщо вона доведена до адресату, злочин у другій формі є закінченим, і, якщо ніяких конкретних дій з підготовки до вчинення терористичного акту не вчинено, то винна у погрозі особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності при повідомленні нею правоохоронного органу. При цьому не йдеться про добровільну відмову від учинення терористичного акту, оскільки погроза його вчинення визнається завершеним з юридичної точки зору діянням. У такому випадку мається на увазі саме звільнення від кримінальної відповідальності. З огляду на це незрозумілою є вказівка законодавця на сприяння особи в припиненні погрози та її розкритті, що унеможливорює заподіяння шкоди.

А, якщо вчинені конкретні дії, що фактично входять до підготовки та замаху на терористичний акт у першій формі, висловлена погроза його вчинити, то звільнити особу не можна через пряму вказівку на те в ч. 6 ст. 258 КК України – «особа звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене ч. 1 ст. 258 КК України в частині погрози вчинення терористичного акту». Можливим уявляється і те, що одна особа готує вчинення терористичного акта, здійснює все необхідне для його вчинення, а інша особа, яка діє спільно з нею, повідомляє погрозу (доводить її до адресата). У такому випадку особа, яка підготувала терористичний акт, при повідомленні про можливе його вчинення взагалі не підлягає звільненню від кримінальної відповідальності у тому випадку, коли особа, яка діяла з нею спільно та доводила погрозу до адресата, вчиняє підготовлений першою особою терористичний акт – не було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків

Отже, передбачені у ч. 6 ст. 258 КК України наслідки, яким слід запобігти, можуть настати лише від учинення терористичного акту, а не від погрози його вчинення. У зв'язку з алогічністю зведення всіх складових юридичного факту в єдину підставу для звільнення від кримінальної відповідальності – виникає питання про можливість застосування ч. 6 ст. 258 КК України на практиці. Терористичний акт є вкрай небезпечним, тому законодавцю слід

обґрунтовано для звільнення від кримінальної відповідальності вказати на сприяння винним у припиненні або розкритті терористичного акту незалежно від форми його вчинення, а не у запобіганні наслідкам учинення терористичного акту.

Висновки. Таким чином, юридичний факт для звільнення особи, яка вчинила погрозу, передбачену ч. 1 ст. 258 КК України, від кримінальної відповідальності є вкрай складним і таким, що ускладнює його застосування. З метою удосконалення приписів ч. 6 ст. 258 КК України слід їх сформулювати таким чином, щоб їх реалізація стосувалася осіб, які добровільно заявляють про вчинене, сприяють в розкритті злочину. Указане сприяння має відображати лише можливість запобігання зазначеним у ч. 6 ст. 258 КК України наслідкам. Отже, слід зафіксувати в ч. 6 ст. 258 КК України реальність такої можливості. Для цього, як нам уявляється, слід скористатися таким формулюванням: «Особа звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене частиною першою цієї статті, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно повідомила правоохоронний орган про цей злочин, що створило реальну можливість відвернути небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо в її діях немає складу іншого злочину».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. – К. : Ірпінськ : ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с. : іл.
2. Фомичева М. А. Угроза как способ совершения преступления : автореф. дис. на соискание уч. степ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / М. А. Фомичева. – М., 2008. – 28 с.
3. Митрофанов І. І. Загальна частина кримінального права України : [навч. посіб.] / І. І. Митрофанов. – Одеса : Вид-во «Фенікс», 2015. – 576 с.
4. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва : Постанова Пленуму Верховного суду України від 12.06.2009 № 7 // Вісник Верховного суду України. – 2009. – № 8. – С. 15–19.
5. Церетели Т. В. Деликты создания опасности / Т. В. Церетели // Советское государство и право. – М. : Наука, 1970. – № 8. – С. 56–59.
6. Пашенко О. О. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: соціальна обумовленість і склад злочину : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / О. О. Пашенко. – Х., 2004. – 20 с.
7. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом : Закон України від 29.11.2001 № 2855-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 72.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Митрофанов Ігор Іванович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри галузевих юридичних наук Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

УДК 342.733: 342.4

ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА НА АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

Тетяна МІЛОВА (Кропивницький)

У статті розглядається поняття та структура права людини і громадянина на академічну свободу, що належить до системи культурних прав і свобод, аналізуються норми міжнародного та вітчизняного законодавства, що декларують означене право.

Ключові слова: академічна свобода, право на академічну свободу, автономія вищих навчальних закладів, право на свободу наукової творчості.

В статті рассматривается понятие и структура права человека и гражданина на академическую свободу, которое входит в систему культурных прав и свобод, анализируются нормы международного и отечественного законодательства, которые декларируют указанное право.

Ключевые слова: академическая свобода, право на академическую свободу, автономия высших учебных заведений, право на свободу научного творчества.